

Kaupunginhallitus	§ 350	14.09.2020
Kaupunginvaltuusto	§ 82	21.09.2020

Talousarviomuutokset vuodelle 2020

179/02.02.00.03/2020

Kaupunginhallitus 14.09.2020 § 350

Valmistelija: vs. talousjohtaja Päivi Kohvakka, puh. 044 778 5011, paivi.kohvakka@salo.fi.

Talousarvion toteutumaennuste vuodelle 2020

Vuoden 2019 talous toteutui Salon kaupungissa 17,5 miljoonaa euroa alijäämäisenä. Tämän johdosta taseeseen kertynyt ylijäämä muuttui alijäämäiseksi -3,4 miljoonaa euroa. Koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilanteen johdosta vuoden 2020 talouden näkymät ovat syksyn toteuman osalta vielä hyvin epävarmoja ja talouden kehitykseen liittyy merkittäviä riskejä ja epävarmuustekijöitä, joita on tässä vaiheessa vuotta vielä vaikea ennustaa.

Vuoden 2020 alkuperäinen talousarvio on laadittu noin 19,5 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 63 § 15.6.2020, että Liikelaitos Salon Veden yhtiöittämistä ei toteuteta vuoden 2020 aikana, vaan se siirretään talousarviovuodelle 2021. Lisätalousarvio, josta yhtiöittämiseen liittyvä kertaerä on poistettu, tuodaan käsiteltäväksi syyskauden ensimmäisiin kaupunginvaltuuston kokouksiin. Siten vuoden 2020 talousarvioon varattu 34,0 miljoonan euron satunnainen tuottoerä poistetaan. Lisäksi vuoden 2020 investointeihin on varattu projektille 9000 Osakkeet vesiyhtiön perustamiseen määräraha, jota ei tulla myöskään käyttämään vuonna 2020.

Koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne näkyy talouden toteumassa eri tavoin. Maksutuotot ovat vähentyneet alkuvuodesta johtuen mm. yksiköiden sulkemisesta ja palveluiden sekä tapahtumien peruuntumisesta. Toimintatulojen kertymiseen talousarvion mukaisena liittyy edelleen epävarmuutta, mutta tämän hetken ennusteen mukaan toimintatulot voivat toteutua talousarvion mukaisesti. Poikkeustilanteen johdosta tapahtuneet maksutuottojen muutokset näkyvät vasta loppuvuodesta.

Toimintamenot ovat toteutuneet hieman talousarviota alhaisempana, mutta menojen kehitys noudattelee viime vuoden vastaavaa ajankohtaa. Poikkeustilanne voi kuitenkin lykätä tehtäviä hankintoja, joista voi aiheutua menopainetta loppuvuoden osalta. Lisäksi koronaviruksen toinen vaihe on käynnistynyt syksyllä ja sen aiheuttamat kustannukset eivät vielä ole tiedossa, esim. lisääntyneen testauksen ja suojarusteiden osalta. Lisäksi sosiaali- ja terveystalouden sekä erikoissairaanhoidon kustannukset eivät tällä hetkellä ole tiedossa, mitkä voivat edelleen lisätä menoja. Tämän hetken ennusteen mukaan vuoden 2020 tilikauden tulos päättyy noin -8,3 miljoonaa euroa alijäämäiseksi.

Verotulot ja valtionosuudet

Kuntaliitto on päivittänyt 2.9.2020 verotuloennustetta vuosille 2020-2023. Sen mukaan Salon kaupungin verotuloennuste vuodelle 2020 on yhteensä 190,9 miljoonaa euroa. Aiemmat kuluvan vuoden verotuloennusteet ovat olleet alhaisempia. Valtuuston hyväksymässä talousarviossa vuodelle 2020 verotulot ovat yhteensä 192,2 miljoonaa euroa. Ennusteen mukaan kunnallisverot kasvaisivat 1,2 % eli 2 miljoonaa euroa ja yhteisöverot 4,2 % eli 0,4 miljoonaa euroa verrattuna edelliseen vuoteen. Yhteisöveron kasvu johtuu pääosin valtion kuntatalouden tukipaketista, jonka perusteella kuntien yhteisöveron jako-osuutta korotettiin 10 % vuodelle 2020. Kiinteistöverot sen sijaan pysyivät vuoden 2019 tasolla tai hieman laskisivat. Koronaviruksen aiheuttamasta poikkeustilanteesta johtuen verotulojen määrä voi kuitenkin muuttua vielä loppuvuodesta.

Valtio päätti kesäkuussa neljännessä lisätalousarviosta ja sen yhteydessä kuntatalouden tukipaketista. Tämän johdosta Salon kaupunki saa peruspalvelujen valtionosuuden määräaikaista korotusta, joka on noin 7 milj. euroa. Lisäksi kunnille on korvattu jo aiemmin päätetty verotulojen väliaikainen pienentyminen vuonna 2020. Salon osalta tämä tarkoitti, että kaupungin valtionosuuksiin lisättiin tänä vuonna noin 4,5 miljoonaa euroa, joka vastaavasti vähennetään vuoden 2021 valtionosuuksista. Valtio julkaisi 3.9.2020 viidennen lisätalousarvion, jossa tarkistettiin veronmaksulykkäyksen korvausta. Tällä on vaikutusta kaikkien kuntien valtionosuuksiin vuodelle 2020. Salon kaupungin osalta tämä merkitsee noin 2 miljoonan euron vähennystä jo päätettyihin valtionosuuksiin. Kokonaisuudessaan valtionosuuksien lisäys vähennykset huomioiden on vuonna 2020 yhteensä noin 8,7 miljoonaa euroa.

Toimintatuotot ja -menot sekä niiden muutokset

Työllisyyspalvelujen mukaan koronakriisi on vaikeuttanut työllisyystilannetta myös Salon seudulla. Vaikeimmin työllistyvät työnhakijat ovat kärsineet tilanteesta työnsaantimahdollisuuksien ja työmarkkinaedellytyksiä parantavien mahdollisuuksien heikentyessä. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen piirissä olevien määrien kehityksessä ei ole tapahtunut enää toivottua laskua (ja tilanne oli jossain määrin nähtävissä jo ennen kriisin aiheuttamaa tilannetta). Työmarkkinatuen kuntaosuuteen on tälle vuodelle varattu 2.736.000 euroa. Tämän hetkisen arvion mukaan koko vuoden 2020 Salon osarahoittaman työmarkkinatuen määrä tulisi olemaan jopa noin neljä miljoonaa euroa, eli budjetti ylittyisi noin 1,2 miljoonalla eurolla. Toisaalta vuoden aikana tapahtuneet muutokset ovat osaltaan vaikuttaneet budjettiin siten, että osa työllisyyspalvelujen talousarvioon varatuista menoista jää käyttämättä. Siten työllisyyspalvelujen osalta esitetään 830.000 euron lisämäärärahaa vuodelle 2020.

Kuntatietoraportoinnin hankintaan esitetään vuodelle 2020 24.000 euron lisämääräraha. Kyseinen talousraportointi tulee tehdä pakollisena Valtiokonttorille vuoden 2021 alusta lukien. Asia perusteluineen tuodaan erikseen kaupunginvaltuuston päätettäväksi, mutta määräraha on otettu huomioon myös tässä kohdassa.

Talousarvioon 2020 tehdään lisäksi muutoksia sisäisiin menoihin ja tuloihin. Poikkeustilanne aiheutti toimintojen ja palvelujen supistumista tai sulkemista, millä on ollut vaikutuksia tukipalveluihin. Suurimmat vaikutukset ovat olleet ravitsemis- ja puhtaanapitopalveluissa sekä kuljetuspalveluissa. Puhtaanapitopalvelujen ja kuljetuspalvelujen osalta tehdään 587.406 euron vähennys sisäisiin tuloihin. Vastaava summa vähennetään lasten ja nuorten palvelujen sekä vapaa-ajan palvelujen sisäisistä menoista. Sisäisiä tulojen ja menojen vaikutus kaupungin talousarvioon on nolla.

Liikelaitos Salon Veden osalta esitetään 300.000 euron lisämäärärahaa vuoden 2020 talousarvioon. Perustelujen mukaan jätevedenpuhdistamoilla on vuoden 2020 aikana koneiden ja laitteiden kunnossapitoon kulunut arvioitua enemmän määrärahaa erilaisiin laiterikkoihin. Aluejätevedenpuhdistamoilla on myös korjailtu rakennuksia sekä koneita ja laitteita. Näistä korjaustöistä johtuen haetaan viemärlaitokselle lisämäärärahaa.

Liikelaitos-yleisohjeen mukaan kunnan ja sen liikelaitoksen väliset keskinäiset erät ovat liikelaitoksen näkökulmasta ulkoista menoa tai tuloa. Liikelaitos Salon Veden talousarvion 2020 laadinnan yhteydessä nämä erät on varattu sisäisinä menoina ja tuloina. Yleisohjeen mukaisesti sisäiset menot ja tulot korjataan ulkoisiksi käyttötalouden määrärahamuutoksella. Vuoden 2020 talousarviossa on kirjattu sisäisiin myyntituottoihin 559.125 euroa ja sisäisiin kuluihin seuraavasti: palvelujen ostot 47.837 euroa, muut toimintakulut 46.179 euroa sekä rahoitustuotot ja -kulut 1.562.805 euroa. Vastaavat summat muutetaan ulkoisiksi tuotoiksi ja kuluiksi eli kustannusvaikutus on nolla.

Esityslistan liitteenä on taulukko, jossa on tileittäin, kustannuspaikoittain ja toimintoittain selvitetty mihin ko. sisäiset tulo- ja menokirjaukset on talousarviossa varattu ja mihin ne muutetaan ulkoisiksi vastaaviksi. Kyseisellä määrärahamuutoksella ei ole vaikutusta Liikelaitos Salon Veden sitovuustasoon, eikä koko kaupungin talousarvion tuloslaskelmaan (ulkoiset ja sisäiset). Esityslistan oheismateriaalina on Liikelaitos Salon Veden johtokunnan päätös 42 § 12.8.2020.

Esitetty talousarviomuutos kaupungin toimintamenojen osalta on yhteensä 566.594 euroa (ulkoiset ja sisäiset). Kaupungin toimintatuottojen osalta muutos on -587.406 euroa.

Henkilöstökulut

Henkilöstökuluja on tammi-heinäkuun aikana toteutunut arvioitua vähemmän kuin mitä talousarvioon on varattu. Kyseinen ero johtuu pääosin siitä, että vuoden 2020 henkilöstökustannuksiin arvioitu palkkojen muutosprosentti on ollut suurempi kuin mitä keskitetyn palkkaratkaisun johdosta toteutui. Lisäksi asian vaikuttaa se, että muutos toteutui vasta 1.8.2020 alkaen, jolloin henkilöstökulujen osalta tuli maksuun 1,22 %:n yleiskorotus. Palkanmaksun keskeytys on myös vähentänyt henkilöstökustannuksia. Koronaviruksen toinen vaihe on alkanut elokuussa 2020 ja sen vaikutuksia henkilöstökustannuksiin ja niiden toteumaan on tässä vaiheessa vielä vaikea arvioida (esim. sairasoissaolot ja

sijaisuudet). Talousarvion alhaisemmasta toteumasta johtuen toimialoilla ja palvelualueilla ei ole kuitenkaan mahdollisuutta poiketa henkilöstösuunnitelmasta. Henkilöstön rekrytoinnissa noudatetaan kaupungin päättämiä rekrytointiohjeita ja täyttölupamenettelyä.

Investoinnit

Vapaa-ajanlautakunta on tehnyt esityksen investoinnin 9658 Liikuntapalveluiden irtain käyttötarkoituksen muutoksesta. Lautakunta esittää, että talousarviossa traktorin hankintaan myönnetyn investointimäärärahan käyttötarkoitusta muutetaan Kokkilan 1980-luvun alussa rakennetun laiturikonaisuuden uusimiseen. Investointikohteen käyttötarkoituksen muutos ei aiheuta tarvetta lisämäärärahalle, koska tehdyn selvityksen mukaan 30.000 määräraha riittäisi uuden laiturin hankintaan ja vanhan purkuun. Esityslistan oheismateriaalina on vapaa-ajan lautakunnan päätös 8 § 23.1.2020.

Yhteenveto

Talousarviomuutos kaupungin toimintamenojen osalta on yhteensä 566.594 euroa menojen lisäystä (ulkoiset ja sisäiset). Toimintatuottojen osalta tehdään yhteensä 587.406 euron sisäisten tulojen vähennys. Sisäisiä tuloja ja menoja vähennetään yhteensä 587.406 euroa, minkä vaikutus talousarvioon on nolla.

Kokonaisvaikutus kaupungin talousarvion toimintakatteeseen on 1.154.000 miljoonaa euroa menojen lisäystä. Kun toimintakatteeseen lisätään valtiosuudet ja verotulojen muutos sekä poistetaan satunnainen erä, muodostuu vuoden 2020 tilikauden alijäämäksi lähes -8,3 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kuntalain 110 § mukaan, jos kunnan taseeseen on kertynyt alijäämiä, se tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee talousarviossaan päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Mikäli kunnan talous ei ole tasapainossa, voidaan kuntalain mukaan käynnistää arviointimenettely. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää säädetyssä määräajassa. Salon kaupungin vuoden 2019 tilinpäätöksen perusteella on alkanut kuntalain mukainen alijäämän kattamisvelvoite. Talousarvion 2021 yhteydessä tulee esittää ne toimenpiteet, joilla alijäämä tulevana vuosina katetaan.

Vuoden 2019 tilinpäätöksen mukaan kaupungin taseen alijäämä on -3,4 miljoonaa euroa. Kun tähän lisätään esitettävä muutetun talousarvion 2020 mukainen -8,3 miljoonan euron alijäämä, kasvaa taseen alijäämä noin -11,7 miljoonaan euroon. Olennaista on kuitenkin huomata, että talouden ennusteeseen liittyy vielä suurta epävarmuutta, johon vaikuttavat koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilanteen vaikutukset kaupungin menoihin ja tuloihin, verotulokertymät sekä sosiaali- ja terveystalouden erikoissairaanhoidon todelliset kustannukset loppuvuodelle.

Esityslistan liitteenä on tuloslaskelmien yhteenveto, josta selviää lautakunta-kohtainen talousarviomuutos vuodelle 2020 sekä muutos kaupungin tuloslaskelmaan. Esityslistan oheismateriaalina ovat muutokset meno- ja tulolajitasolla sekä kustannuspaikoittain. Talousarviomuutoksia vastaavat muutokset tehdään myös kaupungin rahoituslaskelmaan.

Vt. kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus päättää ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy liitteen mukaiset talousarviomuutokset ja lisämäärärahat vuodelle 2020 sekä hyväksyy vapaa-ajan lautakunnan investointiprojektin 9658 käyttötarkoituksen muutoksen edellä esitetyn mukaisesti.

Päätös:

Merkittiin, että vs. talousjohtaja Päivi Kohvakka oli kokouksen alussa paikalla toimiakseen asiassa asiantuntijana.

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginvaltuusto 21.09.2020 § 82

Kaupunginhallitus päättää ehdottaa kaupunginvaltuustolle,

että se hyväksyy liitteen mukaiset talousarviomuutokset ja lisämäärärahat vuodelle 2020 sekä hyväksyy vapaa-ajan lautakunnan investointiprojektin 9658 käyttötarkoituksen muutoksen edellä esitetyn mukaisesti.

Päätös:

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.